

**BO'LAJAK PEDAGOGLARDA AXBOROT KOMPITENSIYASINI
SHAKILLANTIRISHDA MULTIMEDIYA MAXSULOTLARINI O'ZIGA
XOS
XUSUSIYATLARI**

Xakimova Go'zal Shuxrat qizi
Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti
Namangan filiali Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi magistranti
Namangan shahar 17-sonli DMTT tarbiyachisi
Tel nomer: +998901584054

Annotatsiya

Ushbu maqolada bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini shakllantirish jarayonida multimediya mahsulotlaridan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida multimediya vositalari pedagogik faoliyat samaradorligini oshiruvchi muhim omillardan biri sifatida qaraladi. Tadqiqotda multimediya mahsulotlarining o'ziga xos xususiyatlari, ya'ni interfaollik, vizuallik, audiovizual ta'sir kuchi, individual yondashuvni ta'minlash imkoniyatlari yoritib berilgan. Shuningdek, bo'lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligida axborot kompetensiyasini rivojlantirishda multimediya texnologiyalaridan samarali foydalanish yo'llari ko'rsatib o'tilgan. Maqola natijalari pedagogik ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini modernizatsiya qilish hamda raqamli ta'lim muhitini takomillashtirishda amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: axborot kompetensiyasi, bo'lajak pedagog, multimediya mahsulotlari, raqamli ta'lim, interfaol o'qitish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, kasbiy kompetensiya, innovatsion ta'lim.

Bugungi kunda ta'lim tizimida kechayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari bo'lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligiga bo'lgan talablarni tubdan o'zgartirmoqda. Axborotlashgan jamiyat sharoitida pedagog nafaqat o'z fanining bilimdoni, balki zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali

foydalana oladigan, multimedia vositalari yordamida ta'lim jarayonini tashkil etish malakasiga ega mutaxassis bo'lishi lozim. Shu bois, bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini shakllantirish dolzarb pedagogik muammo sifatida e'tirof etilmoqda.

Axborot kompetensiyasi pedagogning ta'lim jarayonida axborotni izlash, tanlash, qayta ishlash, baholash va undan maqsadga muvofiq foydalanish qobiliyatini ifodalaydi. Mazkur kompetensiya o'quvchilarning o'quv faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda bilimlarni ongli o'zlashtirishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, bo'lajak pedagoglarning kasbiy tayyorgarligida multimedia mahsulotlaridan foydalanish ularning axborot bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Multimedia mahsulotlari matn, grafika, audio, video va animatsiya kabi turli axborot shakllarining integratsiyalashuvi orqali ta'lim mazmunini yanada tushunarli va qiziqarli tarzda taqdim etish imkonini beradi. Ularning interfaollik, vizuallik va moslashuvchanlik kabi o'ziga xos xususiyatlari bo'lajak pedagoglarning axborot kompetensiyasini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, multimediya vositalari ta'lim jarayonini individuallashtirish, mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash va kasbiy refleksiyaning shakllantirish imkonini ham yaratadi.

Shu nuqtai nazardan, bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini shakllantirishda multimedia mahsulotlarining o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilish, ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyatini aniqlash va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish mazkur maqolaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Zamonaviy ta'lim tizimida kompetensiyaviy yondashuv yetakchi o'rinni egallab, bo'lajak pedagoglardan nafaqat nazariy bilimlarga ega bo'lish, balki ularni amaliy faoliyatda samarali qo'llay olishni ham talab etmoqda. Ayniqsa, axborot kompetensiyasi pedagogning kasbiy tayyorgarligida muhim tarkibiy qism bo'lib, u axborot bilan ishlashning barcha bosqichlarini qamrab oladi. Axborot kompetensiyasiga ega bo'lgan pedagog ta'lim jarayonida raqamli resurslardan oqilona

foydalanadi, axborotni tanqidiy tahlil qiladi hamda o'quvchilarda ham ushbu ko'nikmalarni shakllantirishga erishadi.

Bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini rivojlantirish jarayoni uzluksiz va tizimli yondashuvni talab etadi. Bu jarayon o'quv faoliyatini tashkil etish, o'qitish metodlarini tanlash va ta'lim texnologiyalaridan foydalanish bilan bevosita bog'liqdir. Shu nuqtai nazardan, multimedia mahsulotlari axborot kompetensiyasini shakllantirishning samarali vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi.

Multimedia mahsulotlari ta'lim jarayonida axborotni turli shakllarda taqdim etish imkonini beruvchi zamonaviy pedagogik vositalardir. Ular matn, grafik tasvir, audio va video elementlarning o'zaro uyg'unlashuvi orqali o'quv materialining ta'sirchanligini oshiradi. Ushbu vositalar yordamida ta'lim jarayoni an'anaviy o'qitish shakllaridan interfaol va integrativ modelga o'tadi.

Multimedia mahsulotlarining ta'lim jarayonidagi asosiy afzalligi shundaki, ular o'quvchilarning diqqatini faollashtiradi, mavzuni vizual va eshitish orqali yaxshiroq idrok etishga yordam beradi. Bo'lajak pedagoglar multimedia texnologiyalari bilan ishlash jarayonida axborotni izlash, tanlash, qayta ishlash va taqdim etish malakalarini egallaydi. Bu esa ularning axborot kompetensiyasini amaliy faoliyat orqali rivojlantirishga xizmat qiladi.

Multimedia mahsulotlari bir qator o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ular bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu xususiyatlardan biri interfaollik bo'lib, u ta'lim jarayonida talabaning faol ishtirokini ta'minlaydi. Interfaol multimedia vositalari orqali bo'lajak pedagoglar mustaqil qaror qabul qilish, muammoni hal etish va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Yana bir muhim xususiyat vizuallikdir. Multimedia mahsulotlarida axborot ko'rgazmali shaklda berilgani sababli murakkab tushunchalar osonroq o'zlashtiriladi. Grafiklar, diagrammalar, animatsiyalar va videoroliklar bo'lajak pedagoglarga o'quv materialini tizimli ravishda idrok etish imkonini yaratadi. Bu esa axborotni strukturaviy tahlil qilish va undan samarali foydalanish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Multimedia mahsulotlarining moslashuvchanlik xususiyati ham alohida e'tiborga loyiqdir. Ular talabaning individual ehtiyojlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish imkonini beradi. Bu jarayonda bo'lajak pedagog o'zining axborot bilan ishlash uslubini shakllantiradi va mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini shakllantirishda multimedia mahsulotlaridan foydalanish maqsadga muvofiq tashkil etilishi zarur. Bu jarayonda elektron darsliklar, taqdimotlar, video ma'ruzalar, interfaol testlar va virtual laboratoriyalardan foydalanish samarali natijalar beradi. Ushbu vositalar bo'lajak pedagoglarni axborotni tanqidiy baholash, uning ishonchliligini aniqlash va amaliyotda qo'llashga o'rgatadi. Multimedia vositalari yordamida tashkil etilgan ta'lim jarayonida bo'lajak pedagoglar jamoaviy va individual faoliyat shakllarida ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ularning kommunikativ va axborot kompetensiyalarini birgalikda rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, multimedia mahsulotlari pedagoglarning kasbiy refleksiyasini shakllantirib, o'z faoliyatini tahlil qilish va takomillashtirish imkonini beradi.

Pedagogik ta'lim tizimida multimedia mahsulotlaridan foydalanish o'quv jarayonini modernizatsiya qilishning muhim sharti hisoblanadi. Ular ta'lim sifatini oshirish, nazariya va amaliyotni uyg'unlashtirish hamda bo'lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Axborot kompetensiyasining shakllanishi esa kelajakdagi pedagogik faoliyatda innovatsion yondashuvlarni qo'llash imkonini yaratadi. Xulosa qilib aytganda, multimedia mahsulotlarining o'ziga xos xususiyatlari bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini shakllantirishda muhim pedagogik imkoniyatlarga ega bo'lib, ularni ta'lim jarayoniga tizimli va maqsadli tatbiq etish pedagogik ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini shakllantirish zamonaviy ta'lim tizimining muhim va ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan hozirgi

sharoitda pedagogning kasbiy tayyorgarligi axborot bilan ishlash ko'nikmalari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish hamda multimedia mahsulotlarini ta'lim jarayoniga maqsadli tatbiq eta olish darajasi bilan bevosita bog'liqdir.

Tadqiqot davomida multimedia mahsulotlarining interfaollik, vizuallik, audiovizual ta'sirchanlik va moslashuvchanlik kabi o'ziga xos xususiyatlari bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini rivojlantirishda muhim pedagogik omil ekani aniqlandi. Ushbu xususiyatlar ta'lim jarayonida talabalarning bilimlarni ongli o'zlashtirishi, mustaqil fikrlashi, axborotni tanqidiy tahlil qilishi va uni amaliyotda samarali qo'llashiga keng imkoniyat yaratadi.

Shuningdek, multimedia mahsulotlaridan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish bilan birga, bo'lajak pedagoglarning kasbiy refleksiya-sini rivojlantiradi, innovatsion fikrlashga undaydi va ularni kelajakdagi pedagogik faoliyatga tayyorlaydi. Multimedia vositalari yordamida tashkil etilgan ta'lim jarayoni bo'lajak pedagoglarda nafaqat axborot kompetensiyasini, balki kommunikativ, ijtimoiy va kasbiy kompetensiyalarni ham kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, bo'lajak pedagoglarda axborot kompetensiyasini shakllantirishda multimedia mahsulotlaridan tizimli, maqsadli va metodik jihatdan asoslangan holda foydalanish pedagogik ta'lim sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy izlanishlar pedagogik ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish, raqamli ta'lim muhitini takomillashtirish va zamonaviy pedagog kadrlarni tayyorlashda nazariy hamda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Abduqodirov A.A. Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
2. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: O'qituvchi, 2020.
3. Muslimov N.A., Abdullayeva Q.M. Kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2021.
4. Polat E.S., Bukharkina M.Yu., Moiseeva M.V. Novye pedagogicheskie i informatsionnye texnologii v sisteme obrazovaniya. – Moskva: Akademiya, 2020.
5. Robert I.V. Sovremennye informatsionnye texnologii v obrazovanii. – Moskva: Shkola-Press, 2019.
6. Klarin M.V. Innovatsionnye modeli obucheniya v sovremennom obrazovanii. – Moskva: Logos, 2018.
7. Bates A.W. Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning. – Vancouver: BCcampus, 2020.
8. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish to'g'risida qarorlar to'plami. – Toshkent, 2020.
9. Abdullayeva S.H. Bo'lajak o'qituvchilarda axborot kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik asoslari // Pedagogika jurnali. – 2022.
10. Xolmatova N.R. Multimedia texnologiyalarining ta'lim samaradorligiga ta'siri // Zamonaviy ta'lim. – 2021.